

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:2140

av Gunilla Svantorp m.fl. (S)

Innovation och samverkan för fler jobb i Västsverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en aktiv näringspolitik för full sysselsättning i Västsverige.

Motivering

Västsverige står inför stora utmaningar. Med hög arbetslöshet och sjunkande skolresultat, behövs en effektiv arbetsmarknadspolitik samt en större samverkan för att gemensamt ta oss an framtidens utmaningar. Innovation och företagens villkor är här avgörande om vi ska kunna få ner arbetslösheten och ge fler människor möjligheten att få ett jobb. Tillsammans med investeringar i aktiv näringspolitik och framtidsreformer för fler jobb, fungerande infrastruktur och en bättre skola kan vi nå lägst arbetslöshet i EU år 2020. Det är en politisk inriktning som Västsverige behöver för att stå starkt även i framtiden.

En aktiv näringspolitik är grunden för fler jobb

För att öka efterfrågan på arbetskraft krävs en aktiv näringspolitik och samverkan mellan politik, näringsliv, akademi och arbetsmarknadens parter. Därutöver behöver hela innovationskedjan stärkas så att fler företag, innovatörer och entreprenörer lyckas utveckla sina idéer till framgångsrika produkter och tjänster. Västsverige spelar idag en viktig roll för Sverige och rymmer en bredd och olika former av näringar, men har fortfarande stor utvecklingspotential. Tyvärr har den potentialen under de senaste åren inte bemötts av en fungerande nationell näringspolitik. Det behövs en ny politik som

gör det möjligt för näringslivet att fortsätta utvecklas för att komma tillrätta med den höga arbetslösheten.

Västsverige behöver en näringspolitik som fortsätter utveckla produktionen av varor och tjänster, förbättrar företagens förutsättningar att växa samt som möter omvärldsförändringar. Det förutsätter ett bättre innovationsklimat, mer strategisk samverkan och aktiva insatser för att stimulera företagens växtkraft. Därutöver behövs investeringar i infrastruktur och innovationssystem liksom riskkapitalförsörjning för att förbättra företagens möjligheter. Om full sysselsättning ska uppnås måste också rekryteringsgapet stängas, något som kräver en aktiv arbetsmarknadspolitik och ett utbildningssystem som rustar människor med de kompetenser som efterfrågas.

Innovation och kapitalförsörjning

Först och främst kan det konstateras att politiken i sig inte kan fatta beslut om nya jobb i den privata sektorn, det kan bara framgångsrika företag göra. Men politiken kan bidra till att nya jobb skapas, genom att investera klokt, stötta och underlätta för företag att växa.

Viktigt är att näringspolitiken ligger i linje med de utmaningar vi står inför. Världen står inför stora provningar, vilket i allra högsta grad även gäller Västsverige.

Klimatförändringar riskerar att drabba vårt djur- och naturliv, men också arbetstillfällen och boendemiljö. Sverige och Västsverige behöver en politik som tar miljöfrågan på allvar. Företag och industrin måste ges långsiktiga spelregler för att delta i klimatarbetet. Därför bör regeringen överväga möjligheten att tillsammans med branscherna och industrin utveckla ett system för energieffektivisering, teknikutveckling och nya affärsmodeller. Även vikten av stöd för att stimulera klimat- och energiinnovationer bör beaktas – exempelvis genom pilotprojekt, som ger svenska företag möjlighet att pröva ny teknik i full skala. Ett ytterligare viktigt instrument som bör övervägas är att inrätta en nationell strategi för innovationsupphandling.

För att klara framtiden och vända utvecklingen behöver Västsverige fler gemensamma arenor som tillvaratar utvecklingskraften inom företag, vilket i sin tur skulle kunna leda till företags- och produktutveckling. Produktion i Väst är ett exempel på en sådan plattform för forskning, utveckling och utbildning för industriell produktion. I plattformen ingår Chalmers tekniska högskola, Ingenjörsskolan i Jönköping, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Skövde samt Högskolan Väst. Innovatum i Trollhättan,

Lindholmen Science Park i Göteborg och Gothia Science Park i Skövde är andra exempel på samarbeten som bidrar till att främja näringslivets utveckling, inte minst för små och medelstora företag.

I norra Dalsland, Värmland och Örebro län samarbetar företag inom det massa- och pappersteknologiska näringslivet i klusterbildningen The Paper Province. Det är ett exempel på hur klusterbildning ytterligare kan förstärka de förutsättningar som redan finns vad gäller råmaterial, modern infrastruktur och geografiskt läge. Närheten till Karlstads universitet ger ytterligare konkurrensfördelar med möjligheten till samverkan av forsknings- och utvecklingsprojekt.

Vad som behövs är ett nationellt innovationsråd under ledning av statsministern. Innovationer och deras utveckling är så viktiga att den prioriteringen är nödvändig. Också ett strategiskt samverkansprogram mellan arbetsmarknadens parter, akademien och offentliga beslutsfattare behövs i syfte att effektivisera forskningsinsatser, riskkapital- och kompetensförsörjning. Lika viktigt är att exportfrågorna prioriteras. Sverige är ett exportberoende land och är därför i stor grad beroende av Europas utveckling. Det behövs en ökad riskminimering, där politik och näringsliv behöver ta fram resurser och kompetens som gör det möjligt för fler företag att få tillgång till kunskap och hjälp att hitta nya exportmarknader.

Hela innovationskedjan behöver stärkas. Förutom ändrade villkor och tillgången på kompetent arbetskraft, behövs en översyn för riskkapitalförsörjning som gör det möjligt för företag att utvecklas. Idag har framför allt små och nystartade företag mer eller mindre svårt att hitta finansiering för nya idéer och innovationer. Bland annat finns svårigheter i ekonomiska säkerheter och överbrygga perioder med dålig likviditet. Detta utgör ett allvarligt hinder för företagens växtkraft.

Här behövs en översyn för hur finansiering av framtidsinriktade idéer ska kunna ske. I Västsverige finns det flera åtgärder som behöver göras. En av dem är att se över kapitalförsörjningen och vikten av inkubatorer att verka och medverka i näringslivets utveckling. Bland annat finns Inova i Värmland som utvecklar människor och affärsidéer till växande företag. Ytterligare en åtgärd som skulle gagna företag i Västsverige är att se över behovet av en statlig riskkapitalfond med särskilt fokus på innovativa små och medelstora företag.

Sverige är ett litet exportberoende land som är helt beroende av vår konkurrenskraft. Svenska företag ska konkurrera med kompetens, innovationer och produktivitet, inte med låga löner. Därför behövs en nyindustrialisering och att politiken tillsammans med näringslivet säkrar tillgången på kapital. Mot denna bakgrund välkomnar vi att regeringen avser att se över systemet för statliga riskkapitalbolag i syfte att stötta tidiga faser i utvecklingsprojekt. Vidare är det bra för Västsverige att regeringen vill förbättra små och medelstora företags möjligheter till rådgivning, lån och riskkapital samt föreslår en särskild satsning på ungas företagande.

Utbildning – en förutsättning för ökat näringsliv

Förändringarna i ekonomin och arbetslivet visar på kontinuerliga behov av kompetensutveckling. Att arbetsgivare inte hittar den kompetens de efterfrågar idag, trots att arbetslösheten är hög, visar på ett behov av bättre matchning. Samtidigt innebär de stora pensionsavgångarna att fler nu kommer att lämna arbetsmarknaden, vilket kan leda till kompetensbrist i framtiden.

Förskjutning från varu- till tjänstebanscher fortsätter. Allt fler verksamheter inom industrin outsourcas till tjänstesektorn. Efterfrågan ökar nu på personer med både kortare och längre högskoleutbildning, men också på personer med yrkesinriktad gymnasieutbildning.

För att möta framtidens behov krävs en ansvarsfull politik med fokus på skolan och ungas kunskapsresultat. Redan idag har unga vuxna utan gymnasieutbildning svårt att få jobb. En situation som tyvärr inte kommer att bli bättre i framtiden. Därför behövs en politik som inte låter unga hoppa av sin utbildning, utan en politik som tillgodoser de utmaningar våra barn och ungdomar står inför. Ett lyckat exempel är college-konceptet där utbildningen på ett naturligt sätt kopplas till arbetslivet.

Det behövs en utökad samverkan mellan utbildning och näringsliv. Att tillsätta regionala utvecklingsråd med en tydlig roll kan vara ett viktigt led i detta. Kopplingen mellan utbildning och arbetsliv bör intensifieras, vilket kräver hög kvalitet och praktikmöjligheter, samt att arbetslivserfarenhet värdesätts inom utbildningen. Om näringslivet ska kunna utvecklas och om kunskap ska kunna vara Sveriges främsta konkurrensfördel krävs en fungerande högre utbildning. Det gäller både yrkeshögskola, universitet och högskolor. Därför välkomnar vi regeringens aviserade satsningar inom dessa områden.

Västsverige inrymmer idag en rad universitet och högskolor som Göteborgs universitet, Chalmers tekniska högskola, Karlstads universitet och högskolorna i Skövde, Borås, Halmstad och Högskolan Väst. Under de senaste åtta åren har utbildningspolitiken centraliserats, vilket har inneburit att de mindre universiteten och högskolorna har missgynnats av den förda politiken. För Västsveriges del är det oerhört viktigt att möjligheten till utbildning inte ska knytas till storstäderna. Hela Sverige måste kunna leva, vilket kräver att företag även på landsbygden kan få möjlighet till kompetensutveckling och möjligheten till att hitta högutbildad arbetskraft. En viktig faktor är även att utbildning inte bara är nyckeln till framtidens jobb och konkurrenskraft, utan också till människors frihet att forma sina egna liv. Det är en viktig parameter i talet om rätten till utbildning.

Tillsammans med den ständigt föränderliga omvärld med nya arbeten som kommer till medan andra faller bort, blir ett livslångt lärande också en förutsättning för att möta näringslivets ständiga utveckling. De regionala universiteten och högskolorna fyller därför en viktig funktion och måste också ges möjlighet att utvecklas både i kvalitet och tillgänglighet. Västsverige behöver utbildningar som matchar såväl de kompetensbehov som finns idag, som de behov som kommer att finnas i framtiden och som driver utvecklingen framåt.

Infrastruktur som katalysator för fler jobb

Västsverige har en unik ställning inom svenskt näringsliv och är en region som präglas av nytänkande och starka företag inom många olika branscher. Tillsammans är Västsverige en region där över 2 miljoner människor verkar och bor. Närheten till Norge och nodpunkten mellan Nordens huvudstäder gör att regionen har en stor utvecklingspotential. Men för att nyttja möjligheterna och närheten till Norge behövs en nystart och en ny viljeriktning.

Arbetspendlingen och handeln med Norge blir allt mer intensiv, och ytterligare sammanflätningar av svenska och norska storstadsregioner rymmer stora möjligheter i framtiden. De senaste decennierna har utbytet mellan Sverige och Norge vuxit kraftigt. Bara i Värmland innebär den ökande arbetspendlingen 2,2 miljarder kronor i utbetalda löner till personer som bor i Värmland men jobbar i Norge. Det motsvarar var tjugonde intjänad lönekrona i Värmland.

Både en exportberoende industri och möjligheten för människor att utvecklas i arbetsmarknadsregionen är beroende av en väl fungerande infrastruktur. För att nå upp till lägst arbetslöshet 2020 måste människor kunna ta de jobb som finns, både på landsbygd och i andra städer.

Likaså behöver förutsättningarna för människor att bedriva företag i olika delar av Västsverige stärkas. Därför bör behovet av en utbyggd it-infrastruktur ses över och satsningar på järnväg, vägar och Vänersjöfart övervägas.

På längre sikt underlättar också investeringar i infrastruktur regionförstoring och skapar förutsättningar för ett mer varierat näringsliv samt arbets- och studiependling.

En viktigt och växande bransch är besöksnäringen. Sverige blir allt mer ett populärt besöksmål och den trenden måste tas tillvara. År 2012 besökte närmare 16 miljoner Sverige, varav 25 procent valde att besöka Västsverige (Västra Götalands och Hallands län) enligt Tillväxtverket. Siffran över antalet besök har ökat och det är framför allt besöksnäringen från Norge som är av särskilt stor betydelse i Västsverige.

Besöksnäringen genererar varje år stora inkomster och många arbetstillfällen men positionerar också Sverige internationellt. Återigen är infrastrukturen avgörande för framtida och växande näringar. Besöksnäringen är beroende av en väl fungerande infrastruktur och därför behöver planeringen av kollektivtrafik beakta turismen och besöksnäringens utvecklingspotential.

Gunilla Svantorp (S)

Jan-Olof Larsson (S)

Hans Hoff (S)

Phia Andersson (S)

Erik Ezelius (S)

Jörgen Hellman (S)

Shadiye Heydari (S)